

BOSNA I HERCEGOVINA

IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

*AGENCIJE ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2021. GODINU*

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI
AGENCIJE ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2021. GODINU

Broj: 04-16-1-964/22

Sarajevo, juli 2022. godine

Sadržaj

I	MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA.....	3
1.	MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA	3
2.	MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI.....	5
II	PREPORUKE ZA 2021. GODINU (REZIME)	7
III	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	8
1.	KRITERIJI	8
2.	REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA	8
3.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	10
3.1.	Organizacija i rukovođenje	10
3.2.	Finansijsko upravljanje i kontrola	11
3.3.	Interna revizija.....	12
4.	BUDŽET	12
5.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	12
5.1.	Pregled rashoda i izdataka iz budžeta	13
5.1.1.	Bruto plaće	13
5.2.	Pregled prihoda i primitaka	14
5.3.	Bilans stanja	15
6.	ZAPOŠLJAVANJE I STATUS ANGAŽOVANIH OSOBA	15
7.	JAVNE NABAVKE	18
8.	OSTALO	19
8.1.	Lista esencijalnih lijekova	19
9.	KOMENTARI	21
PRILOZI	21

I MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Mišljenje nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) koji obuhvataju: bilans stanja na 31.12.2021. godine, pregled prihoda, primitaka i finansiranja po ekonomskim kategorijama, pregled rashoda i izdataka iz budžeta, po ekonomskim kategorijama, posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, pregled dinamike zapošljavanja, pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregled kapitalnih ulaganja, pregled doznaka iz tekuće rezerve budžeta, za godinu koja završava na taj dan i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji Agencije prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31.12.2021. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI)¹. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Agencije u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

Vjerujemo da su reviziono dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Agencije je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja na nivou institucija Bosne i Hercegovine tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i

¹ Međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) dio su Okvira profesionalnih objava Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – IFPP okvira (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji čine tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prijave ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina sačinjeni bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijave ili greške i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji.

Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijave ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prijave ili greške, oblikujemo i obavljamo revizione postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizione dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prijave je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prijevaramo može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizione postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i da li finansijski izvještaji odražavaju transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Sa rukovodstvom komuniciramo u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući i one koji se odnose na značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

2. MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

Mišljenje

U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja Agencije za 2021. godinu, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Agencije za 2021. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 - Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Agencije u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

Vjerujemo da su reviziono dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezervu na mišljenje o usklađenosti, skrećemo pažnju na sljedeće:

- *Nisu okončane aktivnosti na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa važećim odlukama Vijeća ministara BiH (tačka 3.1. Izvještaja);*
- *Zapošljavanje osoba na određeno vrijeme bez provođenja konkursne procedure shodno odredbama Zakona o radu u institucijama BiH te angažovanje osoba po osnovu ugovora o djelu za poslove koji se nalaze u opisu poslova radnih mjesta utvrđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji (tačka 6. Izvještaja);*
- *Lista esencijalnih lijekova u Bosni i Hercegovini još uvijek nije usvojena (tačka 8.1. Izvještaja).*

Odgovornosti rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Agencije je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizione dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Agencije, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa relevantnim zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 13.7.2022. godine

GENERALNI REVIZOR

Hrvoje Tvrtković, v.r.

**ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA**

Jasmin Pilica, v.r.

**ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA**

Ranko Krsman, v.r.

II PREPORUKE ZA 2021. GODINU (REZIME)

Izveštajem o obavljenoj reviziji za 2021. godinu obuhvaćeno je šest preporuka. Sve preporuke su date zbog utvrđenih neusklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Od ukupnog broja datih preporuka, tri preporuke se odnose na nedostatke i slabosti identifikovane i u prethodnim izvještajima, tj. nije bilo značajnijih promjena u cilju otklanjanja istih te su, shodno tome, preporuke ponovljene u 2021. godini.

U tabeli koja slijedi (Tabela 1.) prikazani su podaci o datim preporukama za 2021. godinu.

Br. prep.	Tačka izvještaja	Revidirani proces (naslov)	Predmet revizije		Status preporuke ²	
			Finansijski izvještaji	Usklađenost	Nova preporuka	Ponovljena preporuka
1.	5.1.1.	Bruto plaće		●	●	
2.	6.	Zapošljavanje i status angažovanih osoba		●	●	
3.	6.	Zapošljavanje i status angažovanih osoba		●		●
4.	6.	Zapošljavanje i status angažovanih osoba		●		●
5.	7.	Javne nabavke		●		●
6.	7.	Javne nabavke		●	●	

Tabela 1. Preporuke za 2021. godinu

² Status podrazumijeva novu ili ponovljenu preporuku. Nerealizovane preporuke iz prethodnog perioda su, nakon utvrđenog činjeničnog stanja, ponovljene.

III IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. KRITERIJI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju uporedne parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2020. godinu³
- Zakon o finansiranju institucija BiH
 - Pravilnik o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju institucija BiH
 - Odluke o privremenom finansiranju institucija BiH za 2021. godinu
- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o porezu na dohodak i Zakon o doprinosima (FBiH i RS)
- Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti
- Zakon o državnoj službi u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o radu u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o upravi i podzakonski akti
- Zakon o reviziji institucija BiH
- Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima.

2. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA

Ured za reviziju je u izvještaju o finansijskoj reviziji Agencije za 2020. godinu dao pozitivno mišljenje na finansijske izvještaje i mišljenje sa rezervom na usklađenost sa zakonima i drugim propisima jer zapošljavanje u Agenciji nije vršeno uz dosljednu primjenu odredbi Zakona o radu u institucijama BiH, te skretanje pažnje na: nedonošenje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Agencije shodno važećim odlukama Vijeća ministara BiH, na slabosti i nedostatke u postupku javne nabavke nadogradnje softvera za medicinska sredstva i probleme i poteškoće u vezi sa donošenjem Odluke o popisu esencijalnih lijekova u Bosni i Hercegovini. U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih nepravilnosti, nedostataka i slabosti.

³ Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2021. godinu nije usvojen tako da je finansiranje institucija u 2021. godini vršeno shodno odlukama o privremenom finansiranju donesenim na osnovu odobrenog budžeta za 2020. godinu (Službeni glasnik BiH, broj 46/20).

Agencija je postupila u skladu sa članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija BiH i obavijestila nas o preduzetim aktivnostima na realizaciji datih preporuka u Izvještaju o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2020. godinu.

Na osnovu uvida u preduzete aktivnosti, u narednoj tabeli (Tabela 2.) dat je osvrt na realizaciju datih preporuka.

Za označavanje statusa preporuka u pogledu njihove realizacije korišteni su sljedeći simboli:

- realizovane preporuke,
  preporuke čija je realizacija u toku,
  nerealizovane preporuke,
  preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u revidiranom periodu.

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2020. godinu	Ocjena realizacije preporuka iz izvještaja za 2020. godinu	Status
1.	Agencija je obavezna uskladiti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji s Odlukom o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH i Odlukom o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH	U toku je postupak pripreme konačnog Prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji nakon obavještenja Ministarstva pravde BiH o neusaglašenosti opisa poslova određenih radnih mjesta, radi upućivanja istog na mišljenje ostalim nadležnim institucijama i saglasnost Vijeća ministara BiH.	
2.	Agencija je dužna prilikom prijema zaposlenih postupati u skladu s odredbama Zakona o radu u institucijama BiH, poštujući princip transparentnosti.	Agencija je i u 2021. godini angažovala određeni broj osoba na određeno vrijeme bez provođenja konkursne procedure shodno Zakonu o radu u institucijama BiH, sa prekidima između ugovora.	
3.	Agencija treba angažman na osnovu ugovora o djelu koristiti isključivo za poslove koji nisu predviđeni sistematizacijom radnih mjesta u Agenciji.	Ugovori o djelu su i u 2021. godini zaključivani za redovne i sistematizovane poslove.	
4.	Agencija treba zahtijevati instrumente osiguranja ponude u slučajevima definisanim Zakonom o javnim nabavkama kako bi se umanjio rizik od neprofesionalnog ponašanja ponuđača.	Agencija nije zahtijevala instrumente osiguranja ponude gdje je to bilo moguće shodno odredbama Zakona o javnim nabavkama.	
5.	Potrebno je više pažnje posvetiti sačinjavanju tenderske dokumentacije, kako bi se osiguralo da ista bude nediskriminirajuća prema dobavljačima te da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju na tržištu.	U 2021. godini nisu konstatovani slučajevi diskriminirajuće tenderske dokumentacije prema dobavljačima.	

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja ranijih godina	Ocjena realizacije preporuka iz izvještaja ranijih godina	Status
4.	S obzirom na značaj i važnost donošenja liste esencijalnih lijekova za širu društvenu zajednicu, smatramo da o navedenom Agencija treba upoznati Vijeće ministara BiH (iz 2018. i 2019. godine i ranijih godina).	I pored više urgencija za davanje mišljenja koje je Agencija upućivala Ministarstvu finansija i trezora BiH i informacija Vijeću ministara BiH o važnosti donošenja Odluke o listi esencijalnih lijekova u BiH ista još uvijek nije donesena. U toku je procedura davanja mišljenja nadležnih institucija na Prijedlog liste esencijalnih lijekova koje je Agencija sačinila krajem 2021. godine.	

Tabela 2. Pregled realizacije preporuka

Napomena: Preporuke čija je realizacija u toku će biti predmetom daljeg praćenja do trenutka dok se ne realizuju u potpunosti ili do onog trenutka kada revizor, uzimajući u obzir razuman protekli rok, procijeni da ove preporuke nisu realizovane. Shodno tome, u ovom izvještaju nisu date nove preporuke za revidirane procese na koje se te preporuke odnose, ali je za te procese dat opis stanja i provedenih aktivnosti.

3. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Agencija je odgovorna za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

3.1. Organizacija i rukovođenje

Unutrašnja organizacija i način rada Agencije utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji iz 2010. godine kojim su sistematizovana radna mjesta za 160 izvršilaca. Postupcima revizije smo konstatovali da određeni broj osoba, pored poslova radnog mjesta na koja su raspoređeni rješenjem o rasporedu, po nalogu direktora obavlja i druge poslove (npr. referent specijalist za informatičke poslove obavlja poslove materijalnog knjigovodstva, tehnički sekretar direktora obavlja poslove u vezi s javnim nabavkama, pravne poslove i sl.),

Nisu okončane aktivnosti na usaglašavanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa važećim odlukama Vijeća ministara BiH.

dijelom zbog ograničenog zapošljavanja od strane Vijeća ministara BiH, a dijelom zbog nedostataka važećeg Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji kojim određeni

poslovi nisu sistematizovani na adekvatan način, a neophodni su za funkcionisanje Agencije (npr. poslovi javnih nabavki i dr.). Agencija još uvijek nije donijela novi pravilnik o unutrašnjoj organizaciji u skladu sa Odlukom o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH⁴ i Odlukom o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta

⁴ Službeni glasnik BiH, broj 30/13

u institucijama BiH⁵. Stručno vijeće Agencije je u januaru 2021. godine usvojilo konačnu verziju Prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji je prosljeđen Ministarstvu pravde BiH u martu 2021. godine radi pribavljanja mišljenja na opise poslova radnih mjesta. Postupak usaglašavanja opisa poslova za radna mjesta državnih službenika je trajao sve do kraja aprila 2022. godine kada je Ministarstvo pravde BiH obavijestilo Agenciju da opisi poslova za određena radna mjesta ni nakon drugog dostavljanja nisu pravilno sastavljeni te dalo upute Agenciji o daljim postupcima koje treba preduzeti kako bi mogla Prijedlog pravilnika uputiti Vijeću ministara BiH radi davanja saglasnosti na isti. Do dana sačinjavanja revizorskog izvještaja (polovina juna 2022. godine) u toku je bio postupak pripreme konačnog Prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji kako bi se isti uputio na mišljenje ostalim nadležnim institucijama.

Agencijom rukovodi direktor kojeg imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog Stručnog vijeća na mandat od četiri godine. Vijeće ministara BiH je u martu 2018. godine imenovalo direktora i zamjenicu direktora Agencije na period od četiri godine⁶.

Pored direktora tijela Agencije su Stručno vijeće i komisije Agencije.

Stručno vijeće je stručno, regulatorno, savjetodavno i kontrolno tijelo Agencije koje ima sedam članova. Članove Stručnog vijeća imenuje Vijeće ministara BiH na prijedlog Ministarstva civilnih poslova BiH s kandidatske liste koju utvrde entitetska ministarstva zdravstva i Odjel za zdravstvo Brčko distrikta BiH. Mandat Stručnog vijeća je četiri godine, uz mogućnost reizbora na još jedan mandat. Članovi Stručnog vijeća su imenovani u martu 2018. godine⁷.

Komisije Agencije su: Komisija za lijekove, Komisija za medicinska sredstva, Komisija za klinička ispitivanja, Komisija za farmakopeju i ostale komisije za rješavanje posebnih pitanja. Članove komisija imenuje direktor Agencije, uz prethodnu saglasnost Stručnog vijeća.

3.2. Finansijsko upravljanje i kontrola

Agencija je prethodnih godina sačinila dokumente potrebne za uspostavu sistema finansijskog upravljanja i kontrole, postupajući u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH⁸, Priručnikom za finansijsko upravljanje i kontrolu i Smjernicama za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH. Ključni poslovni procesi unutar organizacionih jedinica su dokumentovani te utvrđeni rizici.

U 2021. godini radna grupa je ažurirala Mape poslovnih procesa i Registar rizika te određena pravila i procedure koje se primjenjuju u poslovanju, a skladu sa Akcionim planom za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole u 2021. godini.

Agencija je sačinila Godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu i isti dostavila Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora BiH. U izvještaju su navedene mjere koje se planiraju provesti u narednom periodu u cilju daljeg unapređenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole u Agenciji.

⁵ Službeni glasnik BiH, br. 30/13, 67/15 i 51/18

⁶ Službeni glasnik BiH, broj 19/18

⁷ Službeni glasnik BiH, broj 24/18

⁸ Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13

3.3. Interna revizija

Shodno odredbama Zakona o internoj reviziji institucija BiH⁹ i Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH¹⁰ u okviru Ministarstva civilnih poslova BiH je uspostavljena jedinica interne revizije koja je nadležna za provođenje interne revizije u Agenciji. U 2021. godini nadležna jedinica interne revizije nije planirala obavljanje interne revizije u Agenciji u 2021. godini.

4. BUDŽET

Zakon o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2021. godinu nije usvojen. U takvim okolnostima Vijeće ministara BiH je, na osnovu odredbi Zakona o finansiranju institucija BiH, na kvartalnom nivou, donosilo tokom godine odluke o privremenom finansiranju¹¹ koristeći kao osnovu odobreni budžet za 2020. godinu¹².

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2020. godinu, Agenciji su odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 5.921.000 KM, od čega je za tekuće izdatke odobreno 5.417.000 KM, a za kapitalne izdatke 504.000 KM.

Agenciji su, shodno odlukama o privremenom finansiranju, kroz operativne planove budžeta u 2021. godini odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 5.417.000 KM za tekuće izdatke. Iako je Agencija, shodno Instrukciji Ministarstva finansija i trezora BiH¹³, u obrascima finansijskog izvještaja u koloni odobreni i korigovani budžet prikazala Zakonom o budžetu za 2020. godinu planirana sredstva za kapitalne izdatke (504.000 KM) ista nisu bila raspoloživa Agenciji. Ukupna realizacija odobrenih sredstava u 2021. godini iznosila je 5.067.677 KM.

Agencija je u toku godine uz saglasnost Ministarstva finansija i trezora BiH izvršila dva prestrukturisanja u ukupnom iznosu od 187.000 KM (odluke od 15.10.2021. i 16.12.2021. godine). Povećani su izdaci za energiju i komunalne usluge (17.000 KM), nabavku materijala (18.000 KM), unajmljivanje imovine i opreme (78.000 KM) i izdaci za tekuće održavanje (71.000 KM), a umanjeni su izdaci za naknade troškova zaposlenih (50.000 KM), putni troškovi (49.000 KM), izdaci za telefonske i poštanske usluge 6.000 KM), izdaci za usluge prijevoza i goriva (18.000 KM), izdaci za osiguranje i bankarske usluge (2.000 KM) i ugovorene usluge (59.000 KM). U zahtjevima za prestrukturisanje kao razlozi za povećanje navedenih pozicija navedeni su veći utrošak energije, veće cijene laboratorijskog materijala i softverskih licenci, te veći troškovi tekućeg održavanja laboratorijske opreme zbog dotrajalosti iste.

5. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Agencija je sačinila Godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu i dostavila ga nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku.

U tekstualnom dijelu Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu, Agencija je obrazložila realizaciju rashoda i prihoda i odstupanja u odnosu na plan te bilansne pozicije.

⁹ Službeni glasnik BiH, br. 27/08 i 32/12

¹⁰ Službeni glasnik BiH, broj 59/19

¹¹ Službeni glasnik BiH, br. 1/21, 22/21, 44/21 i 63/21

¹² Službeni glasnik BiH, broj 46/20

¹³ Instrukcija za sačinjavanje godišnjeg izvještaja o izvršenju Budžeta budžetskih korisnika za period 01.01. - 31.12.2021. godine

5.1. Pregled rashoda i izdataka iz budžeta

U pregledu rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama-zbirno, u periodu od 01.01. do 31.12.2021. godine, ukupno ostvareni rashodi iskazani su u iznosu od 5.067.677 KM, što je za 853.323 KM manje u odnosu na budžet za 2020. godinu. Jedan od razloga manjeg izvršenja je, kao što je već navedeno, što sredstva za kapitalne izdatke nisu bila raspoloživa.

Značajni rashodi iz budžeta odnose se na bruto plaće (2.438.429 KM), naknade troškova zaposlenih (345.359 KM), energiju i komunalne usluge (154.510 KM), nabavku materijala (311.976 KM), zakup prostora i opreme (596.912 KM), tekuće održavanje (724.874 KM) i ugovorene usluge (299.207 KM) u okviru kojih najznačajniji izdaci se odnose na naknade za rad Stručnog vijeća Agencije (31.586 KM - neto), naknade komisija Agencije (98.276 KM - neto) te ugovore o djelu (20.896 KM - neto).

Pregled rashoda i izdataka iz budžeta prikazan je u Tabeli I u prilogu Izvještaja.

5.1.1. Bruto plaće

Bruto plaće i naknade iz plaća na 31.12.2021. godine iskazane su u iznosu od 2.438.429 KM, od čega neto plaće i naknade iznose 1.473.301 KM, porezi i doprinosi 965.328 KM. Troškovi bruto plaća su veći u odnosu na prethodnu godinu za 41.283 KM, što je posljedica primjene Metodologije za raspoređivanje zaposlenog unutar platnog razreda¹⁴. Prosječan broj zaposlenih u 2021. godini za koje su isplaćene bruto plaće u Agenciji bio je 95.

Raspoređivanje zaposlenih unutar platnih razreda: Tokom 2021. godine primijenjena je Metodologija za raspoređivanje zaposlenog unutar platnih razreda tako da je u viši platni razred pomjereno ukupno 83 zaposlenih. Najveći broj zaposlenih (53) je unaprijeđeno u prvi odnosno drugi unutrašnji platni razred na osnovu ocjenjivanja zaposlenika i državnih službenika u periodu 2016. do 2020. godine. Pored toga osam zaposlenih je napredovalo zbog sticanja višeg nivoa akademskog i stručnog obrazovanja na osnovu priloženih diploma, dok je njih 22 napredovalo po oba osnova.

Za devet zaposlenih, koji su tokom zadnje tri godine unaprijeđeni na radno mjesto sa višim koeficijentom, su donesena rješenja za napredovanje u sljedeći platni razred, jer su kao osnova za napredovanje u viši unutrašnji platni razred uzete ocjene u periodu zadnje četiri godine. U skladu sa Metodologijom, zaposleni napreduje u viši unutrašnji platni razred u slučaju kada u posljednje dvije ocijenjene kalendarske godine dobija u kontinuitetu ocjenu „naročito uspješan“ ili kada u posljednje četiri ocijenjene kalendarske godine dobija u kontinuitetu najmanje ocjenu „uspješan“, za rad na radnom mjestu na koje je trenutno raspoređen ili za rad na radnim mjestima istog ranga u odnosu na trenutno radno mjesto. Shodno navedenom, Agencija je trebala kao osnovu za unapređenje u sljedeći platni razred uzeti samo u obzir ocjene za rad na radnom mjestu za koje ima važeće rješenje o rasporedu i od momenta donošenja rješenja.

PREPORUKA 1

Agencija je dužna osigurati dosljednu primjenu Metodologije za raspoređivanje zaposlenog unutar platnog razreda.

¹⁴ Službeni glasnik BiH, br. 6/12 i 76/20

5.2. Pregled prihoda i primitaka

Ukupno ostvareni prihodi i primici po ekonomskim kategorijama u periodu od 01.01. do 31.12.2021. godine, iskazani su u iznosu od 11.131.901 KM, što je za 1.308.901 KM više u odnosu na prihode i primitke planirane budžetom za 2020. godinu.

Prema strukturi, ostvareni prihodi se odnose na prihode od administrativnih taksi (313.240 KM), prihodi od posebnih naknada (10.794.541 KM), prihodi od novčanih kazni (14.000 KM) i ostali neplanirani prihodi (10.120 KM).

Finansijski značajniji iznosi prihoda od posebnih naknada odnose se na prihode od naknada za izdavanje, obnovu i izmjenu dozvole za stavljanje lijeka u promet (6.727.298 KM), prihode od kontrole kvaliteta lijeka (1.665.345 KM), prihode od upisa, izmjene i obnove upisa medicinskih sredstava u registar medicinskih sredstava i davanje stručnih mišljenja (1.602.600 KM), prihode od izdavanja saglasnosti, odnosno dozvole za uvoz-izvoz lijekova i medicinskih sredstava (356.300 KM) te prihode od naknada za postupak prijave i izdavanja dozvole za kliničko ispitivanje lijeka (226.525 KM).

Agencija u skladu sa odredbama Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima¹⁵ obračunava i naplaćuje prihode, a Pravilnikom o visini i načinu plaćanja troškova za obavljanje poslova Agencije¹⁶ definisana je visina naknade za svaku vrstu prihoda.

Također, Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima propisane su prekršajne odredbe i novčane kazne za utvrđene prekršaje što je u nadležnosti Inspektorata Agencije.

Agencija ima uspostavljene odgovarajuće vanbilansne evidencije o uplaćenim prihodima po vrsti prihoda i uplatiocima prihoda (poslovno informacioni sistem i aplikacija Ready) te mjesečno vrši usaglašavanje ostvarenih prihoda prema ovim evidencijama sa podacima o izvršenim uplatama u Glavnoj knjizi i preduzima mjere u slučaju neusaglašenosti. Od novembra 2021. godine se usaglašavanje naplaćenih i evidentiranih prihoda u Glavnoj knjizi sa podacima u poslovno informacionom sistemu vrši putem web servisa Ministarstva finansija i trezora BiH na osnovu Sporazuma o saradnji i razmjeni informacija između Ministarstva finansija i trezora BiH i Agencije.

Konstatovali smo da Agencija povrate uplaćenih naknada, kada za to postoje opravdani razlozi i ukoliko se isti vrše u istoj godini u kojoj su i uplaćene naknade, evidentira umanjnjem pozicije prihoda, dok povrate koji se vrše u narednoj godini za naknade uplaćene u tekućoj godini, evidentira Ministarstvo finansija i trezora BiH korekcijom konta viška prihoda nad rashodima u Glavnoj knjizi na šifri Trezor.

Pregled prihoda i primitaka prikazan je u Tabeli III u prilogu Izvještaja.

¹⁵ Službeni glasnik BiH, broj 58/08

¹⁶ Službeni glasnik BiH, broj 70/09

5.3. Bilans stanja

U bilansu stanja na 31.12.2021. godine iskazana su ukupna sredstva u iznosu od 1.479.214 KM. Ukupne obaveze sa izvorima sredstava iskazane su u iznosu od 2.051.759 KM.

Značajne stavke bilansa stanja odnose se na neotpisanu vrijednost stalnih sredstava (1.430.222 KM), obaveze prema dobavljačima (367.304 KM) te obaveze prema zaposlenima za bruto plaće i naknade iz decembra 2021. godine (237.711 KM).

U okviru sumnjivih i spornih potraživanja evidentiran je iznos od 293.315 KM koji se odnosi na potraživanja od pravnih subjekata (veleprodajnika lijekova) iz ranijeg perioda za koje se vode postupci kod sudova BiH i u kojim Agenciju zastupa Pravobranilaštvo BiH. U 2021. godini nije bilo naplate potraživanja po ovom osnovu. S obzirom na to da se radi o potraživanjima iz prethodnih godina, shodno računovodstvenim pravilima, ista su evidentirana i kao ispravka vrijednosti potraživanja tako da nemaju uticaja na bilans stanja.

Agencija je izvršila popis stalnih sredstava, potraživanja i obaveza, sitnog inventara i materijala na 31.12.2021. godine. Popisom nisu konstatovane značajnije nepravilnosti i nedostaci.

Bilans stanja prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

6. ZAPOSŁJAVANJE I STATUS ANGAĐOVANIH OSOBA

Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2021. godinu nije usvojen. Prema Zakonu o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2020. godinu Agenciji je odobreno 103 zaposlena. Na 31.12.2021. godine u Agenciji je bilo zaposleno 95 osoba od kojih su dvije imenovane osobe, tri osobe na određeno vrijeme i 90 na neodređeno vrijeme¹⁷. Pored toga, Agencija je na 31.12.2021. godine imala dva volontera koji su nakon javnog oglasa angađovani na period od godinu dana.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sistematizovana su radna mjesta za 160 izvršilaca. Agencija je tokom godine na neodređeno vrijeme zaposlila ukupno sedam državnih službenika. Jedan državni službenik je zaposlen na osnovu eksternog premještaja u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu obavljanja internih konkursa, internih i eksternih premještaja državnih službenika u institucijama BiH, a prijem ostalih šest državnih službenika je izvršen nakon provedenih procedura javnog oglasa uz prethodnu saglasnost Vijeća ministara BiH iz 2020. godine.

Dva zaposlenika su unaprijeđena na višu poziciju u skladu sa Pravilnikom o internom premještanju i raspoređivanju zaposlenika u institucijama BiH dok je jedna državna službenica interno premještena na drugu poziciju sa istog ranga uz saglasnost Agencije za državnu službu BiH. Dva zaposlena koja su koristila neplaćeno odsustvo iz ranijeg perioda su tokom godine ponovo zasnovala radni odnos.

¹⁷ Podaci iz Obrasca 4.1. finansijskih izvještaja za 2021. godinu

Radni odnos je tokom godine prestao za ukupno deset osoba. Dva zaposlena su ispunila zakonske uslove za odlazak u penziju, za pet zaposlenih je istekao ugovor na određeno vrijeme iz prethodne godine, dok su tri zaposlena sporazumno prekinula radni odnos.

Postupcima revizije utvrđeno je sljedeće:

Prijem državnih službenika na neodređeno vrijeme: Na osnovu provedene revizije konstatovali smo da su javni oglasi za navedenih šest državnih službenika provedeni putem Agencije za državnu službu BiH na osnovu odredbi člana 19. stav (4) i člana 32a. Zakona o državnoj službi u institucijama BiH. Predmetni članovi definišu postupak prijema državnih službenika u slučaju prijenosa ili preuzimanja nadležnosti od strane institucija Bosne i Hercegovine. Važno je napomenuti da je ovaj postupak različit od redovnog postupka javnog oglašavanja (član 21. Zakona o državnoj službi u institucijama BiH) u pogledu načina oglašavanja, kraćeg roka za podnošenje prijave, strukture pismenog dijela stručnog ispita i sl. Revizijom smo utvrdili da u toku godine nije bilo izmjene zakonskih propisa u pogledu prijenosa ili preuzimanja nadležnosti Agencije, što je osnova za primjenu odredbi člana 32.a Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, a da Agencija nije na bilo koji drugi način dokumentovala ispunjenost pomenutih uslova za primjenu navedenog člana Zakona.

I pored činjenice da je Pravilnikom o postupcima oglašavanja, izbora kandidata, premještaja i postavljenja državnih službenika u slučaju prijenosa ili preuzimanja nadležnosti od strane institucija BiH propisano da će se član 32.a primjenjivati do potpune ili pretežne popune nove institucije ili organizacione jedinice koja preuzima ili na koju se prenose nadležnosti (što je vrlo nejasna formulacija i uzrokuje niz dilema i problema u pogledu njene primjene u praksi), smatramo da je ispunjenje i dokumentovanje ispunjenosti uslova iz člana 1. navedenog Pravilnika (osnovana nova institucija ili postojeća preuzela nadležnosti) prioritet odnosno preduslov za primjenu navedene odredbe Zakona.

Na osnovu svega navedenog, ne možemo potvrditi da su za primjenu odredbi člana 32.a kod procesa zapošljavanja u toku 2021. godine bili ispunjeni svi zakonom i podzakonskim aktima propisani uslovi.

PREPORUKA 2

Agencija treba prilikom pripreme javnog oglasa za prijem državnih službenika provjeriti i dokumentovati ispunjenost uslova za primjenu relevantnih odredbi Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, kako bi se, shodno karakteristikama upražnjenih pozicija za koje se raspisuje javni oglas, u komunikaciji sa Agencijom za državnu službu BiH, odabrao odgovarajući postupak za prijem državnih službenika shodno zakonu i podzakonskim aktima.

Prijem zaposlenih na određeno vrijeme: Tokom godine tri osobe su angažovane na određeno vrijeme bez provođenja konkursne procedure. Radi se o poslovima referenta specijaliste za informatičke poslove, referenta specijaliste za klinička ispitivanja i tehničkog sekretara direktora. Ugovori o radu sa navedenim osobama su zaključivani na period od dva odnosno tri mjeseca uz povremene prekide između angažmana od minimalno pet dana.

Agencija je vršila prijem zaposlenika na određeno vrijeme do tri mjeseca bez provođenja konkursne procedure.

Članom 9. stav (1) tačka c) Zakona o radu u institucijama BiH¹⁸ propisano je da poslodavac može bez provođenja konkursne procedure izvršiti prijem u radni odnos zaposlenika na određeno

¹⁸ Službeni glasnik BiH, broj: 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13 i 93/17

vrijeme do tri mjeseca, kada zbog hitnosti obavljanja posla, iznenadnog povećanja obima posla i iznenadnog odsustva zaposlenika nije moguće pravovremeno provesti javni oglas. Također, članom 16. stav (3) istog Zakona predviđeno je da za obavljanje vanrednih, privremenih ili povremenih poslova ili poslova čiji se obim privremeno i nepredviđeno povećao, a koji nisu trajnijega karaktera, kao i radi zamjene duže vrijeme odsutnog zaposlenika, može zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme dok traju potrebe za obavljanjem tih poslova, odnosno do povratka odsutnog zaposlenika, a najduže dvije godine.

Nismo se uvjerali da je zapošljavanje na određeno vrijeme izvršeno zbog hitnosti i nepredviđenog povećanja posla s obzirom na to da se angažovanje osoba vrši već duži vremenski period. Smatramo da zapošljavanje putem ugovora o radu na određeno vrijeme bez provedene konkursne procedure predstavlja netransparentan način zapošljavanja.

Angažovanje osoba na određeno vrijeme na navedeni način Agencija obrazlaže potrebom posla te ograničenjima u zapošljavanju koje je nametnulo Vijeće ministara BiH. Agencija je u aprilu 2021. godine, uz sva potrebna mišljenja, uputila Vijeću ministara BiH zahtjev za zanačljanje četiri radna mjesta, te je u martu 2022. godine, nakon pribavljenih mišljenja nadležnih institucija, također upućen novi zahtjev za zanačljanje deset radnih mjesta. Vijeće ministara BiH nije odgovorilo na zahtjeve Agencije.

PREPORUKA 3

Agencija je dužna vršiti zapošljavanje u skladu sa Zakonom o radu u institucijama BiH poštujući principe zakonitosti i transparentnosti.

Ugovori o djelu: Izdaci po osnovu ugovora o djelu u 2021. godini su realizovani u neto iznosu od 20.896 KM i manji su u odnosu na prethodnu godinu za 1.213 KM. Agencija je tokom godine angažovala ukupno sedam osoba po osnovu ugovora o djelu od kojih je jedna osoba angažovana u kontinuitetu tokom cijele godine. Radi se o poslovima održavanja čistoće u kontrolnom laboratoriju za koje je isplaćena naknada u ukupnom iznosu od 8.739 KM. Ostali povremeni angažmani putem ugovora o djelu se odnose na poslove ispitivanja i kontrole lijekova, operativno-tehničke poslove i poslove obuke zaposlenih za koje je isplaćeno ukupno 12.157 KM. Neto naknade za rad po osnovu ugovora o djelu su isplaćivane u iznosima od 200 do 1.600 KM.

Jedna osoba koja je bila angažovana po ovom osnovu je nakon javnog oglasa primljena na mjesto državnog službenika, dok je jedna angažovana kao zaposlenik po osnovu ugovora o radu bez provođenja konkursne procedure. Putem ugovora o djelu, u Agenciji su na 31.12.2021. godine bile angažovane ukupno tri osobe.

Poslovi za čije obavljanje su angažovane osobe na osnovu ugovora o djelu su sistematizovani i redovni poslovi iz nadležnosti Agencije. Agencija obrazlaže ovakav način angažovanja osoba potrebom posla iz nadležnosti Agencije kao i neodobrenog dodatnog zapošljavanja od strane nadležnih institucija kao što je već navedeno.

PREPORUKA 4

Preporučujemo Agenciji da angažovanje osoba po ugovoru o djelu vrši isključivo za konkretne poslove koji nisu redovni i sistematizovani poslovi.

7. JAVNE NABAVKE

Agencija je donijela privremeni plan nabavki za 2021. godinu i izvršila do kraja godine sedam izmjena plana koje je objavila na svojoj internet stranici. Za svaki postupak javne nabavke imenovana je komisija koja je vršila evaluaciju ponuda i izbor najpovoljnijeg ponuđača.

Prema prezentovanim podacima¹⁹, Agencija je u 2021. godini provela 81 postupak javnih nabavki. Od navedenog broja, Agencija je provela 15 otvorenih postupaka u vrijednosti od 729.430 KM²⁰, 12 konkurentskih postupaka u vrijednosti od 133.489 KM, šest pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja u vrijednosti od 274.382 KM, jedan postupak u skladu s Aneksom II, dio B u vrijednosti od 54.872 KM te pet postupaka koji su izuzeti od primjene Zakona o javnim nabavkama u vrijednosti od 41.669 KM. Osim navedenog, Agencija je putem direktnog sporazuma izvršila nabavke u vrijednosti od 98.253 KM. Navedeni iznosi su bez PDV-a.

Nakon prethodno provedenih postupaka, ukupna vrijednost zaključenih ugovora (okvirnih sporazuma) iznosila je 1.332.005 KM iz tekućih izdataka.

Revizorskim postupcima obuhvaćene su sljedeće nabavke: usluge održavanja softverskih aplikacija Redy, ePortal i Nees (161.775 KM), usluge održavanja poslovno informacionog sistema (71.820 KM), usluge zakupa Data centra (144.960 KM), usluge podrške za mrežne uređaje i Kasperski antivirus (62.380 KM), usluga eksterne validacije-izolator tehnike za test sterilnosti (60.000 KM), PLM reagensi za LAL (36.998 KM), potrošni laboratorijski materijal-testovi sterilnosti (35.000 KM), usluge adaptacije sterilnog bloka (34.121 KM), usluge servisiranja službenih vozila van garancije (21.000 KM), uredski materijal (19.973 KM), usluge pranja i peglanja mantila u kontrolnom laboratoriju (4.245 KM), usluge validacije i analize isplativosti softvera (5.904 KM) i automobilskih guma (5.054 KM a). Navedeni iznosi su bez PDV-a.

U testiranim procedurama nisu uočene značajnije nepravilnosti i nedostaci kod primjene propisa o javnim nabavkama, ali smo konstatovali da Agencija kod testiranih postupaka nabavki nije zahtijevala garanciju za ozbiljnost ponude i garanciju za uredno izvršenje ugovora koje su predviđene Zakonom o javnim nabavkama kao mehanizam zaštite Agencije od neprofesionalnog ponašanja ponuđača²¹.

PREPORUKA 5

Iako garancija za ozbiljnost ponude i garancija za uredno izvršenje ugovora, propisane članom 61. Zakona o javnim nabavkama, nisu obavezujuće, preporučujemo Agenciji da kod značajnih nabavki i u slučajevima definisanim Zakonom, zahtijeva navedene garancije u cilju umanjavanja rizika od neprofesionalnog ponašanja ponuđača.

¹⁹ Podaci iz sistema e-nabavke i tabelarnih pregleda sačinjenih za potrebe revizije

²⁰ Od navedenog iznosa dva postupka su pokrenuta u 2020. godini, a okončana u 2021. godini u vrijednosti od 112.322 KM

²¹ Shodno odredbama Zakona, garancija za ozbiljnost ponude se može zahtijevati kod nabavki čija je vrijednost viša od 100.000 KM.

Pregovarački postupci: Agencija je nabavke usluga održavanja softverskih aplikacije Ready²², ePortal²³ i Nees²⁴ te poslovno informacionog sistema provela putem pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja. Budući da Agencija ne posjeduje izvorni kod za aplikacije, pozivi su upućeni jedinim ovlaštenim pružiocima usluga jer nije moguće ostvariti konkurenciju ponuđača. U postupku pregovaranja za usluge održavanja softverskih aplikacije Redy, ePortal i Nees nije umanjena inicijalna cijena ponude koja je iznosila koliko i procijenjena vrijednost, ali je ponuđač pristao na uvođenje novih funkcionalnosti u softver u sklopu ponude dok je kod postupka usluga održavanja informacionog sistema konačna ponuda bila u nešto manjem iznosu u odnosu na početnu ponudu.

Agencija raspolaže informacionim sistemom koji je u značajnoj mjeri specifičan za djelatnost Agencije. Pošto Agencija ne posjeduje izvorni kod za navedene aplikacije, pored toga što nije u mogućnosti ostvariti konkurenciju na tržištu u cilju dobijanja povoljnije cijene održavanja, prisutna je i velika zavisnost od dobavljača u čijem je vlasništvu izvorni kod aplikacija. Za potrebe Agencije, urađene su eksterne analize ekonomičnosti i efikasnosti iznajmljivanja određenih softvera koji su u upotrebi u Agenciji. Rezultati analiza se svode na to da se postigne veća ekonomičnost ukoliko se koriste eksternalizirane usluge, najvećim dijelom zbog alternativnih opcija troškova ulaganja u rješenja, nepostojanja stručnjaka za programiranje u Agenciji te raspoloživosti većeg broja stručnjaka za podršku.

Uzimajući u obzir sve navedeno, napominjemo da Agencija ne treba zanemariti visoku zavisnost od dobavljača što može imati veliki uticaj na kontinuitet poslovanja, posebno u slučajevima kada ugovorni organ ne može pravovremeno osigurati finansijska sredstva ili nemogućnost dobavljača da ponudi, odnosno pruži traženu uslugu.

PREPORUKA 6

Agencija u narednom periodu treba posveti značajnu pažnju pitanju iznalaženja rješenja smanjenja zavisnosti od dobavljača koji su vlasnici izvornog koda softverskih aplikacija i pružaju usluge održavanja softverskih aplikacija značajnih za efikasno poslovanje Agencije.

8. OSTALO

8.1. Lista esencijalnih lijekova

Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima je propisan postupak utvrđivanja liste esencijalnih lijekova u BiH. Prema ovom Zakonu, Komisija za lijekove priprema te predlaže Stručnom vijeću Agencije listu esencijalnih lijekova, a Stručno vijeće prijedlog dostavlja na usvajanje Vijeću ministara BiH.

U skladu sa članom 83. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima, Vijeće ministara BiH, najmanje svake dvije godine, a na prijedlog Stručnog vijeća Agencije, uz prethodno pribavljenu

²² Softverska aplikacija za praćenje životnog ciklusa lijeka i prateću dokumentaciju

²³ Softverska aplikacija za podnošenje zahtjeva za davanje/obnovu/izmjenu dozvole za stavljanje lijeka u promet i kontrolu kvaliteta svake uvezene serije i posebnu kontrolu

²⁴ Softverska aplikacija za validaciju elektronske registracije lijekova za humanu upotrebu

saglasnost nadležnih ministarstava entiteta i Odjela za zdravstvo Brčko distrikta, utvrđuje listu esencijalnih lijekova u BiH.²⁵

Kao što je konstatovano u revizorskim izvještajima prethodnih godina, i pored više urgencija za davanje mišljenja koje je Agencija upućivala Ministarstvu finansija i trezora BiH i informacija Vijeću ministara BiH o važnosti donošenja Odluke o listi esencijalnih lijekova u BiH, ista još uvijek nije

Još uvijek nije usvojena lista esencijalnih lijekova.

donesena.

Ministarstvo finansija i trezora BiH je u toku 2021. godine vratilo na doradu Prijedlog esencijalne liste koji je prethodnih godina upućen iz Agencije u smislu da se isti ažurira uvažavajući vremensku distancu. Komisija za lijekove je krajem godine sačinila novi Prijedlog liste esencijalnih lijekova koji je Stručno vijeće usvojilo te Agencija uputila u proceduru pribavljanja mišljenja od nadležnih entitetskih organa. Agencija je u maju 2022. godine, nakon pribavljenih saglasnosti nadležnih ministarstava entiteta i Odjela za zdravstvo Brčko distrikta, dostavila Prijedlog odluke o listi esencijalnih lijekova nadležnim institucijama BiH na mišljenje kako bi ista bila upućena Vijeću ministara BiH koje je donosi. Do sačinjavanja ovog izvještaja Ministarstvo civilnih poslova BiH nije dostavilo svoje mišljenja, dok je Ministarstvo finansija i trezora BiH dostavilo odgovor u kojem je navelo da Agencija treba pored Prijedloga odluke o listi esencijalnih lijekova i obrazloženja sačiniti procjenu fiskalnog uticaja predmetne odluke na budžete u Bosni i Hercegovini. S tim u vezi, Agencija je nadležnim entitetskim ministarstvima finansija i Vlade Brčko distrikta uputila zahtjev za dostavljanje fiskalne procjene učinka predmetne odluke na budžete tih nivoa vlasti.

Usvajanje liste esencijalnih lijekova, pored zakonske obaveze, ima i veliku važnost za cjelokupan zdravstveni i socijalni sistem u Bosni i Hercegovini. Posljedica neusvajanja navedenog akta je nejednaka dostupnost građanima BiH minimuma lijekova koji se propisuju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, kao i minimum lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

²⁵ Lijekovi sa liste esencijalnih lijekova u BiH predstavljaju minimum lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, kao i minimum lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

9. KOMENTARI

Agencija je u ostavljenom roku dostavila komentare na Nacrt izvještaja o finansijskoj reviziji za 2021. godinu. U komentarima koji se odnose na donošenje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i zapošljavanje i status angažovanih osoba Agencija je navela aktivnosti koje je preduzimala i obrazloženja koja nam je prezentovala i u toku samog procesa revizije, a što je već i konstatovano u Izvještaju, dok se komentari dati u vezi s poglavljem Bruto plaće i Javne nabavke odnose na prihvatanje datih preporuka i namjeru njihove realizacije u narednom periodu. U komentaru koji se odnosi na Listu esencijalnih lijekova (tačka 8.1. Izvještaja), Agencija je navela i dokumentovala da je Ministarstvo finansija i trezora BiH dostavilo svoj odgovor na Prijedlog odluke o listi esencijalnih lijekova te je u tom dijelu izvršena dopuna teksta Izvještaja. Tekst Izvještaja u ostalim poglavljima je neizmijenjen u odnosu na Nacrt izvještaja.

Reviziju u Agenciji za 2021. godinu obavili su: Nataša Avdalović - viši revizor za finansijsku reviziju (vođa tima), Anisa Jusić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima), Željko Čavar - revizor za finansijsku reviziju (član tima) i Nerman Velić – samostalni IT revizor (član tima).

**Vođa tima za
finansijsku reviziju**

Nataša Avdalović, v.r.

**Rukovodilac Odjela za
finansijsku reviziju**

Snježana Baštinac, v.r.

**Rukovodilac Odjela za
razvoj, metodologiju i kontrolu
kvaliteta finansijske revizije**

Nedžad Hajtić, v.r.

Prilozi

Tabela I – Pregled rashoda budžeta za 2021. godinu
Tabela II – Bilans stanja na 31.12.2021. godine
Tabela III – Pregled prihoda i primitaka u 2021. godini
Izjava o odgovornostima rukovodstva

Pregled rashoda budžeta za 2021. godinu

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH

Tabela I

Opis	Odobreni budžet	Usklađivanja budžeta	Ukupni budžet	Izvršenje budžeta	Procent (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Tekući izdaci	5.417.000	0	5.417.000	5.067.677	94
Bruto plaće i naknade	2.560.000	0	2.560.000	2.438.429	95
Naknade troškova zaposlenih	416.000	-50.000	366.000	345.359	94
Putni troškovi	110.000	-49.000	61.000	45.892	75
Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	124.000	-6.000	118.000	115.975	98
Izdaci za energiju i komunalne usluge	167.000	17.000	184.000	154.510	84
Nabavka materijala	329.000	18.000	347.000	311.976	90
Izdaci za usluge prijevoza i goriva	56.000	-18.000	38.000	30.221	80
Unajmljivanje imovine i opreme	520.000	78.000	598.000	596.912	100
Izdaci za tekuće održavanje	697.000	71.000	768.000	724.874	94
Izdaci za osiguranje	8.000	-2.000	6.000	4.321	72
Ugovorene i druge posebne usluge	430.000	-59.000	371.000	299.207	81
2. Kapitalni izdaci	504.000	0	504.000	0	0
Nabavka zemljišta	0	0	0	0	
Nabavka građevina	0	0	0	0	
Nabavka opreme	373.000	0	373.000	0	0
Nabavka ostalih stalnih sredstava	131.000	0	131.000	0	0
Rekonstrukcija i investiciono održavanje	0	0	0	0	
3. Tekući grantovi	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
4. Budžet-neposredna potrošnja (1+2+3)	5.921.000	0	5.921.000	5.067.677	86
5. Višegodišnja kapitalna ulaganja	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
6. Novčane donacije	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
7. Programi posebne namjene	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
8. Ukupno (4+5+6+7)	5.921.000	0	5.921.000	5.067.677	86

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo 28.02.2022. godine.

Direktor
Aleksandar Zolak

Bilans stanja na 31.12.2021. godine

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH

Tabela II

Opis	31.12.2021.	31.12.2020.	Procent (2/3*100)
1	2	3	4
1. Gotovina, krat. potraživanja, razgraničenja i zalihe	48.992	39.301	125
Novčana sredstva	0	0	
Kratkoročna potraživanja	6.565	7.984	82
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	0	0	
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	42.427	31.317	135
2. Stalna sredstva	1.430.222	1.566.384	91
Stalna sredstva	6.289.259	5.998.800	105
Ispravka vrijednosti	4.859.036	4.432.416	110
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	1.430.222	1.566.384	91
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	1.479.214	1.605.685	92

3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	621.537	1.070.311	58
Kratkoročne tekuće obaveze	383.644	544.791	70
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obaveze prema zaposlenima	237.711	213.366	111
Interni finansijski odnosi	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	182	312.154	0
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obaveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	1.430.222	1.566.384	91
Izvori sredstava	1.430.222	1.566.384	91
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	

UKUPNO PASIVA (3+4+5)	2.051.759	2.636.694	78
------------------------------	------------------	------------------	-----------

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen.

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo 28.02.2022. godine

Direktor
Aleksandar Zolak

Pregled prihoda i primitaka u 2021. godini

Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH

Tabela III

Opis	Planirani iznos	Izmjene i dopune	Ukupno planirani iznos	Ostvareni iznos	Procent (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Neporezni prihodi	9.823.000	0	9.823.000	11.131.901	113
Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika	0	0	0	0	
Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga	9.793.000	0	9.793.000	11.117.901	114
Novčane kazne (neporezne prirode)	30.000	0	30.000	14.000	47
2. Tekući transferi i donacije	0	0	0	0	
Primljeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija - donacije iz inostranstva	0	0	0	0	
Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	0	0	0	0	
Domaće donacije	0	0	0	0	
3. Kapitalni primici	0	0	0	0	
Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	0	
Primici od finansijske imovine	0	0	0	0	
Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
4. Ukupni prihodi i primici (1+2+3)	9.823.000	0	9.823.000	11.131.901	113

Rukovodstvo je Pregled prihoda i primitaka po ekonomskim kategorijama odobrilo 28.02.2022. godine

Direktor
Aleksandar Zolak

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 1580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Agencija) dužno je da osigura da finansijski izvještaji za 2021. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 25/15 i 91/17) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine (protokol Ministarstva finansija i trezora BiH, broj 01-08-02-1-1515-1/15, od 4.2.2015. godine). Rukovodstvo je također obavezno da postupa u skladu sa odlukama o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2021. godinu (Službeni glasnik BiH, broj 1/21, 22/21, 44/21 i 63/21) i pratećim uputstvima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Agencije.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvataju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost sa zakonima i drugim propisima;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije;
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi.

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa tako i za preduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, 14.04.2022. godine

Direktor

Aleksandar Zolak